

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 39. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: torsdag den 23. juni 2016
Tidspunkt: 5 min. efter mødet i Det Udenrigspolitiske Nævn, dog tidl. kl. 11.45
Sted: vær. 1-133

Til stede: Kenneth Kristensen Berth (DF), fungerende formand, Jan E. Jørgensen (V), Jens Joel (S), Peter Hummelgaard Thomsen (S) og Zenia Stampe (RV).

Desuden deltog: Statsminister Lars Løkke Rasmussen

Kenneth Kristensen Berth fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 28.-29. juni 2016

Det Europæiske Råd 28-29/6-16 – bilag 3 (fortroligt) (Rådets udkast til konklusioner forud for møde i DER den 28.-29. juni 2016)

Det Europæiske Råd 28-29/6-16 – bilag 1 (fortroligt)
(Rådssekretariatets udkast til kommenteret dagsorden for møde i Det Europæiske Råd 28-29/6-16)

Statsministeren: Der er møde i Det Europæiske Råd tirsdag og onsdag i næste uge. Oprindelig var mødet planlagt til i dag og i morgen, men på grund af den britiske folkeafstemning besluttede vi, at det nok var klogest at vente. Afstemningen vil selvfølgelig være i fokus på mødet, men på hvilken måde ved jeg ikke, før vi kender resultatet af den. Stemmelokalerne lukker i aften kl. 23 dansk tid, så det er vel først i morgen tidlig, vi kender resultatet. Det er klart, at hvis Storbritannien stemmer sig ud af EU, vil det i særlig grad påvirke mødets dagsorden. Uagtet det er der også andre dagsordenspunkter: flygtninge- og migrationskrisen, hvor der stadig er en del af gøre, selv om indrejsetallene er faldet markant, og der vil også være nogle økonomiske spørgsmål.

For så vidt angår den britiske folkeafstemning, forventer jeg, at den britiske premierminister på topmødet vil orientere om resultatet og om konsekvenserne af det. Jeg har inden for de seneste dage haft samtaler med rådsformand Donald Tusk og med den hollandske premierminister Mark Rutte. I aften skal jeg tale med Jean-Claude Juncker. Jeg prøver ligesom så mange andre at skabe mig et overblik over, hvad det er for en situation, vi kan komme til at stå i. Det er helt klart op til de britiske vælgere at afgøre deres forhold til EU, og jeg håber, at resultatet bliver, at de beslutter sig for at blive. Det vil være i deres, i Danmarks og i EU's interesse. Vi har brug for et stærkt Storbritannien i EU af en lang række grunde, bl.a. fordi Danmark og Storbritannien ser ens på mange ting. Den aftale, som Storbritannien og EU indgik i februar, og som også Danmark bidrog aktivt til, bringer os et stykke videre i det, jeg mener er den rigtige retning, nemlig mod et mere fokuseret EU-samarbejde, hvor man undgår fristelsen til at etablere en social union. Det er en aftale, der kun træder i kraft, hvis Storbritannien stemmer ja, så det håber jeg de gør.

Jeg synes også, at det vigtigt at slå fast, at Danmark er og forbliver medlem af EU. Det er i Danmarks klare interesse uanset udfaldet af den britiske folkeafstemning. EU er vores bedste værktøj til at påvirke verden omkring os, til at håndtere de problemer, som globaliseringen medfører, og til at sikre, at der bliver taget hensyn til vores interesser. Det er helt afgørende for Danmarks velstand. Gennem det indre marked har vores virksomheder uhindret adgang til 500 millioner forbrugere. Ca. to tredjedele af den danske samhandel finder sted via det indre marked. Der er en halv million dansk arbejdspladser, der er afhængige af det indre marked. Det er til enorm gavn for danske borgere og for danske virksomheder, og der er måske nogle fordele og nogle sammenhænge, som for alvor først kommer til at stå klart den dag, markedet ikke er der mere.

Stemmer Storbritannien sig ud, skal man i gang med skilsmisserøftelser i henhold til traktatens artikel 50. Man skal diskutere den fremadrettede relation, og hvis den ulykkelige situation opstår, vil det vise sig, at det indre marked netop er en balanceret sammenhæng, der egentlig hviler på noget for noget-princippet – markedsadgang, mod at man opfører sig hensigtsmæssigt. Det vil blive en ekstremt kompliceret proces, men det kan jeg måske sige mere om senere, hvis nogen er interesseret.

Hvis afstemningen i dag ender med et ja, vil vi selvfølgelig presse på for at få implementeret den aftale, der blev lavet i februar, hurtigt og effektivt. Blandt andet er muligheden for at indeksere børnefamilieydelsen også i dansk interesse. Hvis det bliver et nej, kommer der usikkerhed. I først række må det være Storbritannien selv, der tolker det nej. Det står i Lissabontraktatens artikel 50, at man ved en udmeldelse skal i gang med at definere skilsmissebetingelser og bodeling. Som udgangspunkt har man 2 år til det, fra Storbritannien meddeler EU, at landet ønsker at melde sig ud. Det fremgår også af traktaten, at den frist kan forlænges, hvis man er enige om det. Den har ikke været brugt før, og den eneste gang et land har meldt sig ud, var tilbage i 1985, hvor det på alle måder var en mere overskuelig situation, at Grønland meldte sig ud. Det vil blive meget kompliceret nu, for EU har kollektivt påtaget sig en masse forpligtelser, hvor man så skal ind og sondere mellem Storbritannien og de resterende 27 lande. Det gælder f.eks. klimaforpligtelser, hvor det bliver meget kompliceret at finde ud af, hvor stor en andel briterne skal tage med ud.

Jeg har selvfølgelig gjort mig tanker om, hvordan vi bedst muligt får afdækket danske interesser, hvis Storbritannien melder sig ud. Sker det, vil vi fra dansk side møde ind med optimisme og med det grundsynspunkt, at der skal findes løsninger, men man skal ikke være naiv og tro, at der ikke vil komme interessekonflikter. En stor del af dansk fiskeri sker i engelske farvande, og kan det ske, at det vil blive en topprioritet for de andre lande, hvor fiskeri ikke fylder så meget, som det gør i Danmark, at sikre sig, at når Storbritannien forlader EU, skal det ske på det vilkår, at de stadig har adgang til deres farvande. Det kan også vise sig at blive en ikke så vigtig prioritet. Der skal vi kende vores besøgstid, og vi skal fokusere, hvis situationen opstår, på den reelle danske interesse, som for mig ikke er vidtløftige diskussioner om, hvorvidt den model, Storbritannien engang måtte ende med at få, er attraktiv for os. Det handler om behård dansk interessevaretagelse, hvor vi står vagt om danske arbejdspladser og dansk velstand. Det bliver der forhåbentlig slet ikke lejlighed til at tænke mere over. Vi må se, hvad resultatet bliver.

Hvad angår migration, vil jeg udtrykke glæde over, at antallet af flygtninge, der krydser grænsen til Europa, er faldet markant siden Vestbalkanruten blev lukket og EU-Tyrkiet-aftalen blev indgået. Man kan se det på tallene, også på de danske. I maj måned havde vi det laveste antal asylansøgere på en måned siden februar 2012, og de aktuelle tal ligger på et niveau, som fortsat gør mig fortrøstningsfuld.

Der er selvfølgelig ingen garanti for, at det fortsætter sådan, og derfor er det vigtigt, at man ikke bruger dette pusterum til bare at falde tilbage i stolen, men at der arbejdes videre for at sikre, at udviklingen kan fastholdes. Derfor vil fokus for drøftelserne i næste uge også være implementeringen af EU-Tyrkiet-aftalen, men også situationen i det centrale Middelhav og de mere eksterne aspekter af migration. Jeg forventer, at vi vil blive enige om at gå efter aftaler med en række oprindelses- og transitlande, som gør migration til en topprioritet i samarbejdet med udgangspunkt i princippet om noget for noget, altså at der er en højere grad af konditionalitet knyttet til udviklingsbistand, så de lande, der efterlever deres internationale forpligtelser til at tage egne statsborgere tilbage, belønnes. Hvis de samarbejder om håndteringen af irregulære migrationsstrømme, hvis de bidrager til at huse personer, der flygter fra konflikter og forfølgelse etc., skal der være et positivt incitament. Det skal der ikke være for de lande, der afviser at samarbejde om tilbagetagelse.

Vi lægger fra dansk side vægt på, at medlemsstater som Danmark, der har et problem med at kunne tilbagesende til en række lande, og som samtidig har stærke bilaterale relationer til givne tredjelande, involveres aktivt i processen. Vi skal så at sige pulje vores landekendskaber bygget på historie, samhandelstraditioner etc. Nogle europæiske lande har stærkere fodaftryk i visse tredjelande end andre har, men hvis vi formulerer en fælles noget for noget-politik, bør vi kunne bruge Europas styrke til på en og samme tid at føre en politik i de lande, der gør fremtidsudsigterne mere håbefulde, så incitamentet til at flytte sig bliver mindre. Samtidig skal man også gøre myndighederne engagerede i at tage borgere tilbage, hvis det alligevel sker, at de forlader landet. Det er et dansk synspunkt, som vi har arbejdet på længe, bl.a. også på Valettatopmødet, der fandt sted sidste efterår på Malta – altså EU-Afrika-topmødet. Den sag var Danmark på det tidspunkt relativt alene om, men lige som hele migrations- og flygtningedebatten flytter den sag sig også i dansk retning. Udenrigsministeren har sammen med en række ligestillede lande arbejdet på et initiativ, og derfor glæder jeg mig selvfølgelig også over, at denne tilgang er afspejlet i Kommissionens meddelelse fra den 7. juni. På topmødet vil jeg selvfølgelig arbejde videre i den retning. Ting tager tid, og der skal presses på for at sikre, at vi reelt får implementeret den beskrevne politik.

Jeg forventer også, at DER vil vedtage konklusioner om en række økonomiske spørgsmål, det europæiske semester, videreudvikling af ØMU'en, en første foreløbig vurdering af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og status over arbejdet med at bekæmpe skatteunddragelse. Jeg regner også med, at vi vil vedtage en ambitiøs handlingsplan for den videre udvikling af det indre marked frem mod udgangen af 2018 med fokus på at udnytte det fulde potentiale i det digitale indre marked. Der sker også med fokus på at skabe de rette betingelser for nye forretningsmuligheder, på at understøtte europæiske

tjenesteydere til at levere tjenester på tværs af grænser og på at sikre en bedre adgang til finansiering. Det er en vigtig dagsorden, som jo igennem lang tid har været overskygget af akutte dagsordener i form af finanskriser, bankkrise, den græske krise og flygtninge- og migrationskrisen. Nu kommer der forhåbentlig ikke en brexit. Alt taget i betragtning må man dog realistisk set sige, at dagsordenpunktet om job, vækst og investeringer nok bliver trængt i baggrunden af et mere påtrængende spørgsmål, som handler om at tolke resultatet af den britiske afstemning. Jeg forudser, at der uanset udfaldet vil være brug for refleksion. Det vil nok ikke være sådan, at meningsmålingerne er helt ved siden af, og det viser sig, at 90 pct. af briterne stemmer for, så i tilfælde af at udfaldet bliver, at Storbritannien skal blive i EU, vil mange briter nok synes det modsatte. Og ser man på det i sammenhæng med udfaldet af den danske og den hollandske afstemning, må man konstatere, at der er en udfordring med skepsis i befolkningen. Det bliver man nødt til at reflektere over, uanset om det falder ud til den ene eller til den anden side. Det var, hvad jeg ville fremhæve, hvad angår mødet i næste uge.

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvad statsministeren mente om udtalelsen fra den tyske finansminister om, at Storbritannien end ikke skal gøre sig håb om en aftale på EØS-niveau, hvis landet melder sig ud af EU. Det kunne vel næppe være i dansk interesse at følge den kurs. Statsministeren havde sagt, at der skulle selvransagelse til uanset udfaldet af afstemningen. Hvad mente han om henvendelsen til Europaudvalget fra de tre baltiske lande om iværksættelsen af en proces rødt kort til Kommissionen uanset udfaldet af afstemningen? Det var også blandt Dansk Folkepartis prioriteter. Han henviste til EU's traktatgrundlag, der foreskriver, at hvis et land melder sig ud af EU, deltager landet heller ikke i rådsmøder i udmeldelsesperioden. Betød det, at den britiske premierminister ikke ville være velkommen på rådsmødet i tilfælde af en britisk udmelding, og at han dermed ikke ville få lejlighed til at redegøre for situationen?

Hvad sagde statsministeren i øvrigt til det forslag, som den østrigske udenrigsminister, Sebastian Kurz, og forsvarsminister Hans Peter Doskozil havde fremsat om asylbehandling i Afrika frem for i Europa – altså at man lukker grænserne og henviser til asylbehandling i et tredjeland? De østrigske ministre stod efter sigende ret alene med forslaget, hvilket var ærgerligt, da han anså det for et skridt i retning af den australske model, som Dansk Folkeparti gerne så anvendt.

Statsministeren ville ikke konkret kommentere de østrigske ministres udtalelser. Man måtte vente og se, hvad resultatet af afstemningen blev. Alt, hvad der blev sagt op til afstemningen, blev sagt for at opnå et bestemt resultat. Det afgørende var at forholde sig til, hvad holdningen vil være, hvis Storbritannien melder sig ud. Der var en bred forventning om, at den britiske premierminister ville deltage på topmødet. Hvis resultatet blev et nej til at forblive i EU, ville der nok også være et uformelt møde de 27 resterende lande imellem. Man skulle jo ikke være naiv, for stemte landet sig ud, ville statsministeren arbejde på at bevare de bedst tænkelige relationer til Storbritannien, men der ville opstå en interessekonflikt. Der vil være brug for, at de resterende lande finder ud af, hvordan situationen skal håndteres. I Europa-Parlamentet var der efter hans mening for udbredt en stemning om, at hvis briterne stemmer sig ud, må de sejle deres egen sø, og så skal de resterende lande bare

vide, hvad de kan, og forstærke integrationen. Dog fornemmede han i kredsen af kolleger, at der var en pragmatisk og fornuftig indfaldsvinkel, som går ud på, at briterne først og fremmest selv må fortolke, hvad det er for en slags nej, og at der må komme et britisk bud på, hvordan de ønsker situationen håndteret. Initiativretten ligger der. Det styrende er, at der skal være en balance, for man kan ikke have toldfri markedsadgang, hvis man ikke tager forpligtelser på sig. Statsministerens ønske var, at skulle det ulykkelige ske, vil Storbritannien forblive så tæt på Europa som muligt. Landet udgør om få år EU's stærkeste økonomi, og det er det tredjestørste eksportland for Danmark efter Sverige og Tyskland.

Om at fastholde nogle elementer i EU-UK-aftalen, f.eks. det røde kort, var det statsministerens holdning, at man fra dansk side generelt var tilhænger af aftalen, og at man derfor ville kæmpe for at bevare nogle elementer. Det ville dog blive svært, for dem, i hvis tjeneste man kæmpede og kæmpede sammen med, ikke længere ville være i EU. Der var lande, for hvilke det eneste motiv for at gå med til aftalen var at sikre, at Storbritannien blev. Meldte de sig ud, ville de gå tilbage til deres oprindelige position. Det rokkede dog ikke ved, at man fra dansk side fortsat ville kæmpe for et tiltag som indeksering af børnechecken. I den forbindelse kunne man glæde sig over, at det i aftalen var statueret, at indeksering er i overensstemmelse med EU-retten. Meldte briterne sig ud, måtte Danmark kæmpe for at få en aftale.

Kenneth Kristensen Berths syn på håndteringen af asylansøgere matchede langt hen ad vejen statsministerens egne tanker. Det ville være en lykke, hvis situationen i Libyen var så tilstrækkeligt stabiliseret, at man var i stand til at opbygge en mekanisme svarende til den i Tyrkiet-EU-aftalen. Man måtte dog sige, at forudsætningerne ikke var på plads i Libyen, og at man derfor skulle arbejde hårdt på at få skabt en stabiliseret situation i Libyen. Fik man det, burde man udvikle en Tyrkietmekanisme i nærområderne, for Europa kan ikke holde til en vilkårlig tilstrømning af mennesker. Penge rækker længere i nærområderne, men der var nødt til at være en partner som i tilfældet med Tyrkiet – med alle de besværligheder, der også måtte knytte sig til det. Kunne man finde tilsvarende partnere andre steder, ville det være godt.

Kenneth Kristensen Berth nævnte, at man i de østrigske medier specifikt nævnte Niger som et land, der kunne udfylde den position. Kunne statsministeren forestille sig, at et andet land på det afrikanske kontinent kunne erstatte Libyen?

Statsministeren påpegede, at Niger er på listen over lande, som Kommissionen havde fremlagt som omdrejningspunkt for en mere koordineret politik med eksterne samarbejdspartnere og ud fra et princip om noget for noget. Landet var altså i kikkerten. Dog var det nok et udviklingsprojekt, og der var ikke tale om en fuldt implementerbar løsning fra dag et. Det var det heller ikke i forhold til Tyrkiet. Der var stadig nogle dage 40 personer, der ønskede at krydse grænsen fra Tyrkiet, nogle dage var der 0, og det var noget helt andet end de 10.000 mennesker, der tidligere kunne ankomme på en dag. Det var altså en proces, og statsministeren mente, at man skal samarbejde med Niger og andre lande, der både bruges som transitlande og selv genererer migranter til Europa.

Mødet sluttede kl. 12.37